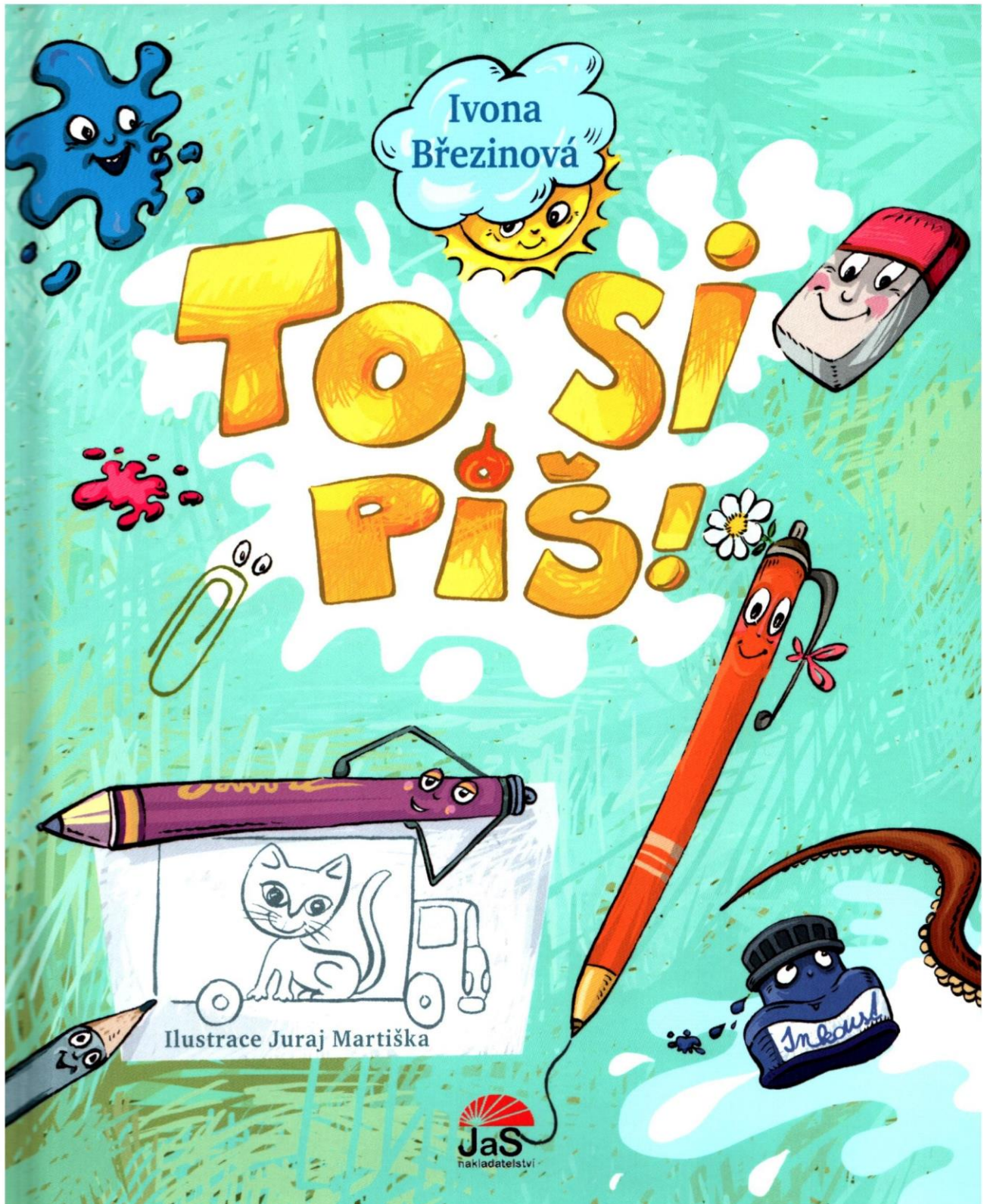

PRACOVNÍ LISTY

Ahoj, děti!

Pokud už jste přečetli knížku *To si piš!*, tak víte, že jejími hrdiny jsou propisky, tužky, pastelky a pera. Pojd'me si teď s nimi společně hrát. Budeme luštit, doplňovat, zaškrťávat, kreslit, vybarvovat, psát a možná i trochu vyrábět. A dozvíme se při tom spoustu zajímavých informací.

Knihu napsala: Ivona Březinová

Knihu ilustroval: Juraj Martiška

Knihu vydalo: Nakladatelství JaS

Knihu vytisklo: STUDIO Tisk Centrum, s. r. o. Moravany

O vydání knihy se zasloužil: Nadační fond GABRIELIS

Kmotrem knihy se stal: Václav Uher

Obrázky do pracovních listů nakreslily: Karolína Izsáková, Lenka Bezděková

Kniha vyšla v roce: 2019

List 1

PSACÍ POTŘEBY

Slouží k psaní, kreslení, malování...

Utvořte dvojice předmětů, které k sobě patří.

1	tužka	A	inkoust
2	propiska	B	tabule
3	křída	C	ořezávátko
4	pero	D	omalovánky
5	pastelka	E	náhradní náplň

Jaké další psací a kreslicí potřeby znáte?

Čím píšete nejraději?

Co děláte, když psaní zkazíte?

K čemu je podle vás psaní dobré?
Proč by měl člověk umět psát?

List 2

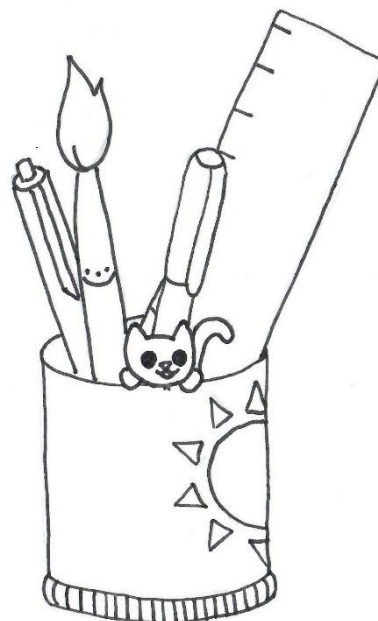
VE ŠKOLE I V KANCELÁŘI

Psací potřeby potřebuje skoro každý. Denně je máme v ruce, ať už jsme děti, nebo dospělí. Určitě už se vám stalo, že jste propisku, tužku nebo pero hledali. Občas se nevysvětlitelně ztrácejí, jako se to stalo v pohádce Ztracená pastelka.

Školní a kancelářské potřeby se ztratily i v následujících větách. Najdete je všechny?

- a) Anička se v rybníku koupe rok od roku radši.
- b) Hokejový zápas telka nevysílala.
- c) Maminka se nezdržovala se šitím šortek, jen ustříhla dlouhé nohavice.
- d) Vezmi si lžíci, nůž kyselou nenabere.
- e) Pan Smékala má řeku rád.
- f) Našli jsme u sklepa píрко ptáka Ohniváka.
- g) Ema nesnáší kopr a Vít koprovku.
- h) Otuž kapra ve studené vodě, aby ho v zimě nezábly ploutve.
- ch) Jen blb loká špinavou vodu z louže.
- i) Bez deštníku budete mokří daleko dřív.
- j) Iveta bulením nic nesvede.

JAK SE JMENUJÍ?

V knize *To si piš!* Vystupuje řada postaviček, například paní Propiska a pan Pero, tužka babuška a spousta dalších tužek a propisek. Vzpomenete si, jak se jmenují?

Doplňte, jak se v knize jmenuje:

- a) hezká propiska, která krásně píše a všichni ji mají rádi.....
- b) odřená propiska s ulomeným držátkem, ale pořád píše.....
- c) propiska, která se bála diktátu.....
- d) propiska, která vyhrála závody ve vytrvalostním psaní.....
- e) její trenér zvýrazňovač.....
- f) sportovní komentátor televizní stanice Penál.....
- g) versatilka ztracená ve sklepě.....
- h) její ctitel pan Kružítko (doplň křestní jméno).....
- ch) černý fix.....

Víte, proč se tužka v jednom z příběhů jmenuje Hába?

.....
.....

Vymyslete jména dalším propiskám, tužkám a perům

.....

.....

.....

.....

.....

List 4

BARVY DUHY

Duhu můžeme vidět při dešti, když zároveň svítí slunce. Paprsky se lámou přes vodní kapky obsažené ve vzduchu a rozloží se na jednotlivé barvy.

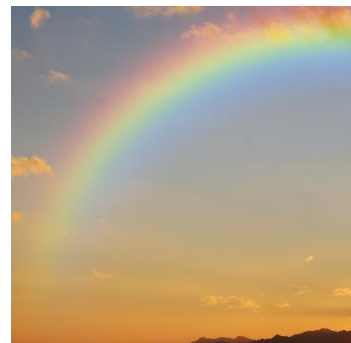
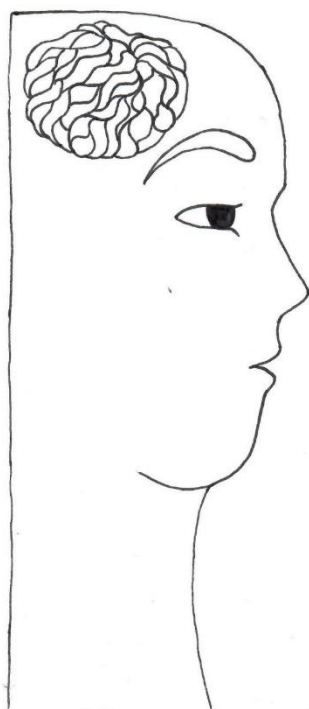

Image by StockSnap from Pixabay.

Napište názvy barev podle pořadí duhy shora:

A teď je očísľujte podle abecedy.

.....

.....

.....

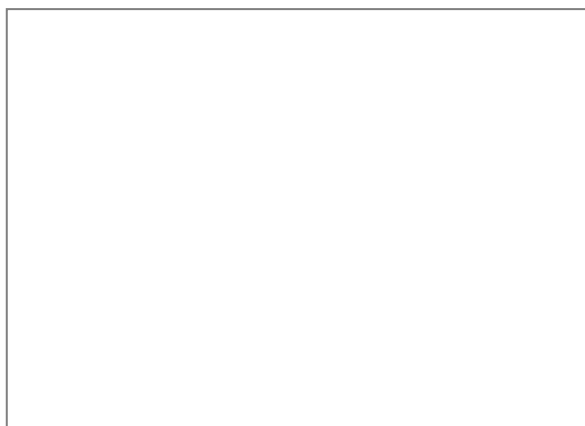
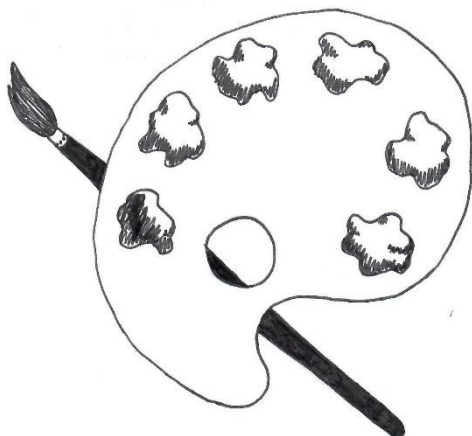
.....

.....

.....

Domalujte do palety barvy duhy.

Namalujte duhu.

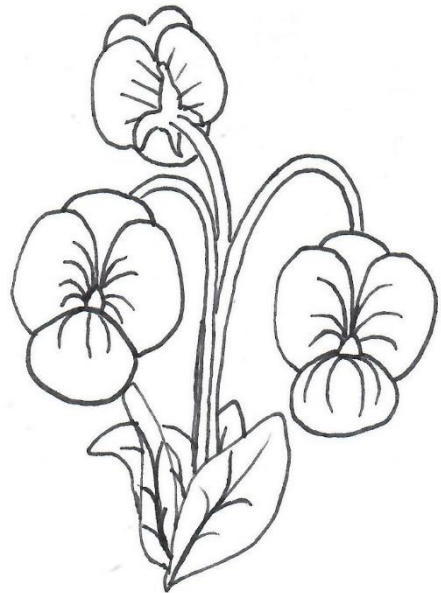

List 5

MÍCHÁME BARVY

Namíchejte vodovkami

- a) zelenou barvu z modré a žluté – vybarvěte list stromu
- b) fialovou barvu z modré a červené – vybarvěte květy
- c) oranžovou barvu z červené a žluté – vybarvěte pomeranč

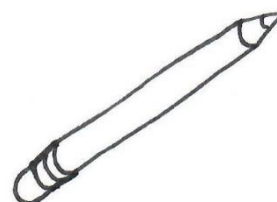
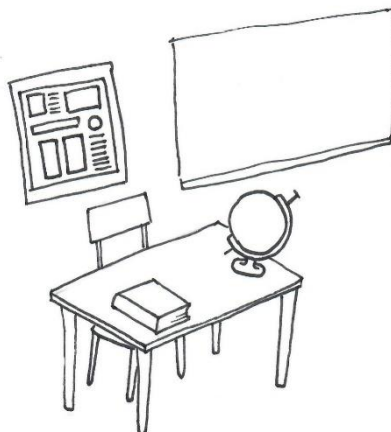
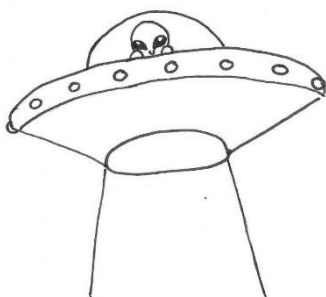
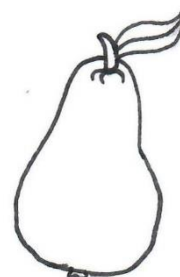
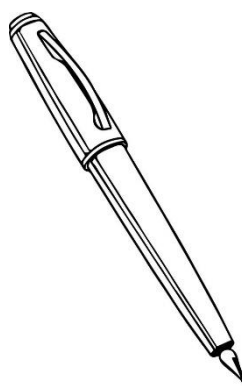
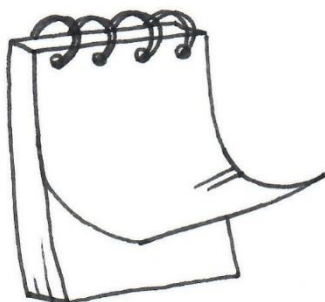
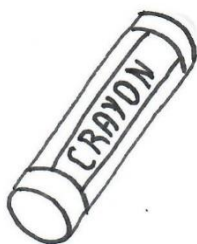
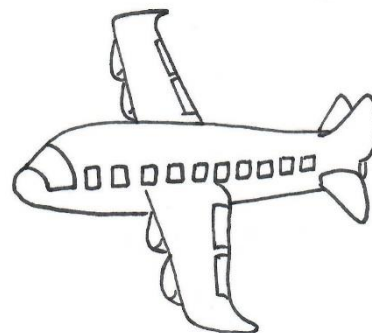
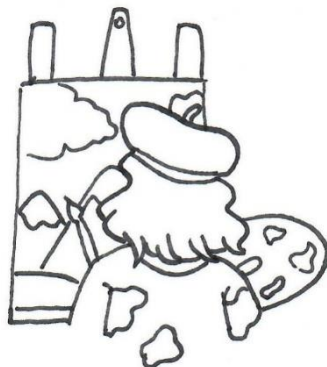
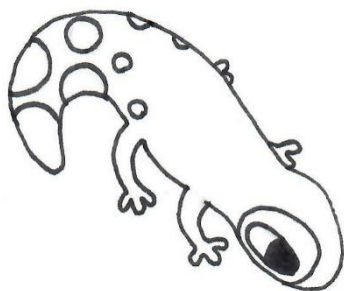

List 6

BÁSNÍCI

Máte tužku, propisku nebo pero a papír. Zkuste si zahrát na básníky a vymyslet básničku.

Nejdřív si vyzkoušejte, jak umíte tvořit rýmy (konce slov zní podobně). Spojte obrázky čarou do dvojic tak, aby tvořily rým.

MNEMOGRAMY

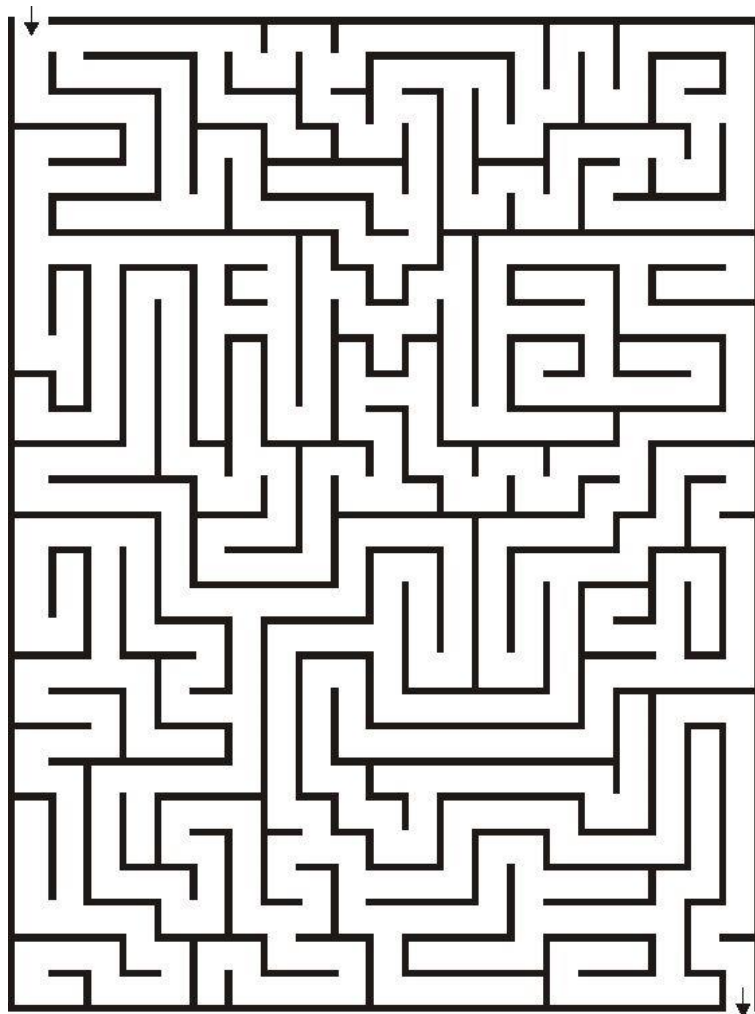
Písmo je velký vynález lidstva. Bez něj by nebylo možné uchovávat informace, zkušenosti ani vzpomínky. Víte, jak a kdy písmo vzniklo?

První písemné vzkazy, které lidé vytvořili, byly pravděpodobně různé zářezy, vyrytá znamení a značky, které lidem usnadňovaly zapamatovat si nějaký jev, nebo se pohybovat v prostoru. Říká se jim *mnemogramy*. Někdy byly jako šipka, takže měly člověka dovést na konkrétní místo. Šanci dochovat se až do dnešní doby získaly však jen ty vyryté do kamenů a skal.

Zatím nejstarší znaky, které by mohly být považovány za předchůdce písma, se našly v Číně. Byly vyryté do želvích krunýřů a vznikly v 7. tisíciletí před naším letopočtem.

Zkuste projít jeskyní na druhou stranu.

Cestu si vyznačte šipkami.

List 8

OTISK DLANĚ

Na některých místech světa se v jeskyních dochovaly barevné otisky lidských dlaní. Nevíme, proč je tam lidé umístili. Mohla to být součást nějakého obřadu. Možná otisk dlaně také sloužil jako podpis, důkaz, že člověk na tom místě byl.

Zkuste si vyrobit otisk své dlaně na papír. Natřete dlaň štětcem namočeným do vodovek a pak ji otiskněte na papír.

Druhou možností je přiložit dlaň na čistý papír a pak ruku přestříkat vodovkami pomocí rozprašovače. Když pak ruku z papíru zdvihnete, na jejím místě zůstane bílý tvar vaší dlaně.

Obkreslete svoji ruku a domalujte prstýnky, nehty nebo třeba tetování či rukavice.

UZLOVÉ PÍSMO

Ještě před vynálezem číslic dokázali lidé zaznamenávat číselné údaje, například pomocí kamínek, různobarevných mušlí, zářezů na holích nebo uzlů na provázcích.

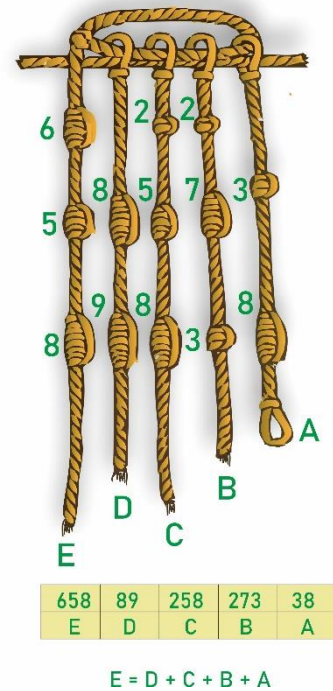
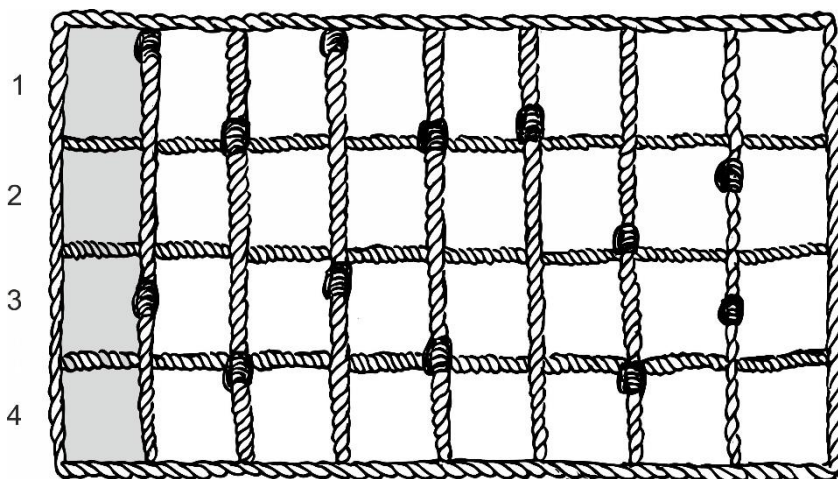
Uzlové písmo používaly například indiánské kmeny žijící v jihoamerických Andách, například Inkové. Zdá se, že kombinací uzlů, způsobů splétání provázků a jejich barev bylo možné zaznamenávat i jiná sdělení než pouze čísla.

Nejstarší nálezy uzlového písma pocházejí z civilizace Caral, která vznikla na území dnešního státu Peru asi před 5000 lety.

Uzlové písmo se nazývá..... (najdeš v tajence)

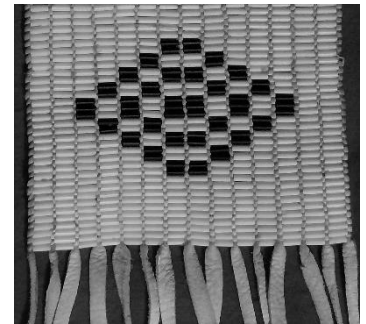
Všechna slova do tabulky doplň ve tvaru množného čísla!

- 1 *pomůcka na rýsování kružnic*
- 2 *barevná tekutina používaná k psaní na papír*
- 3 *pomůcka k rýsování rovných přímek*
- 4 *nádoba určená k mytí*

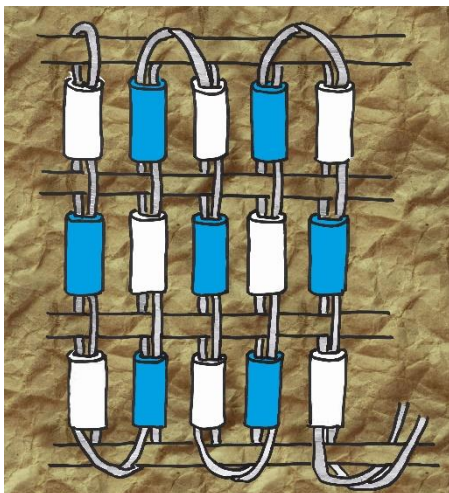
VAMPUM

Slovo *vampum* znamená v jednom z indiánských jazyků *bílá provázka*. Pomocí provázků se svazovaly korálky vyráběné z bílých či fialových lastur, nebo z rozřezaných ostnů dikobraza. Výsledkem byly symbolické šperky severoamerických Indiánů, hlavně kmene Irokézů.

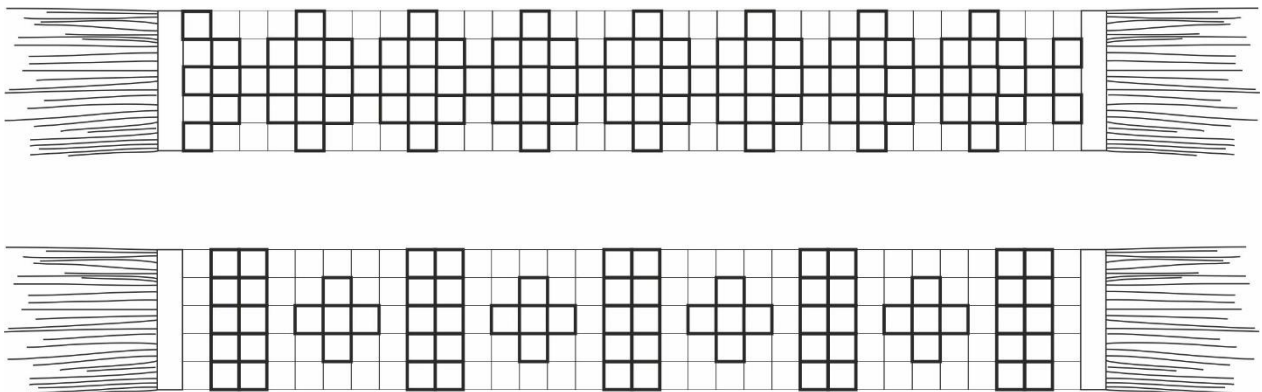
Korálkové pásy však nesloužily jen jako šperky, ale také jako mnemotechnické pomůcky, protože mohly obsahovat nápovědu při společenských obřadech nebo poznámky k diplomatickým jednáním.

Jeden z nejdelších dochovaných opasků měří přes dva metry. Sloužil jako dokument mírové dohody mezi kmenem Irokézů a americkými koloniemi a nazývá se Washingtonská smlouva.

Zkuste si jednoduché vampum vyrobit podle nákresu.

Vybarvěte si irokézský opasek.

OBRÁZKOVÉ PÍSMO

Složitější vzkazy se lidé pokoušeli znázornit jednoduchými obrázky. V obrázkovém písmu každý obrázek znamená slovo, někdy i celou větu či myšlenku. Obrázková písma vznikla například v Egyptě, nebo v Mezopotámii.

Ale i dnes používáme jednoduché obrázky jako sdělení, kterým všichni rozumí.

Napište, co znamenají tyto obrázky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

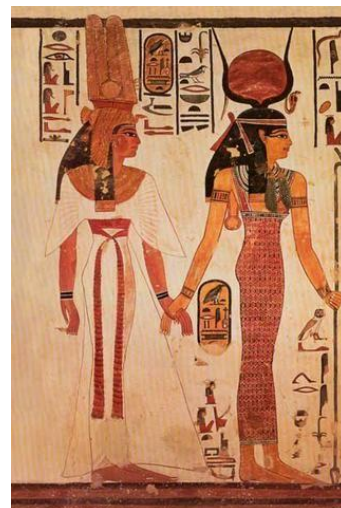
.....

A teď zkuste vymyslet a nakreslit jiný jednoduchý obrázek, podle kterého ostatní poznají, co jste chtěli sdělit.

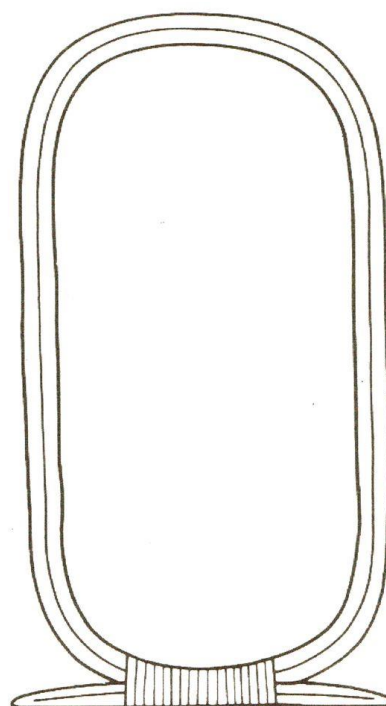
HIEROGLYFY

Obrázkové písmo ve starověkém Egyptě bylo předchůdcem pozdějších hieroglyfů, které vznikly kolem roku 2900 př. n. l. Egypťani je vytesávali do kamene, malovali na zdivo, ale také psali na svitky papyru.

Papyrus se vyráběl z rostliny jménem šachor papírodárný.

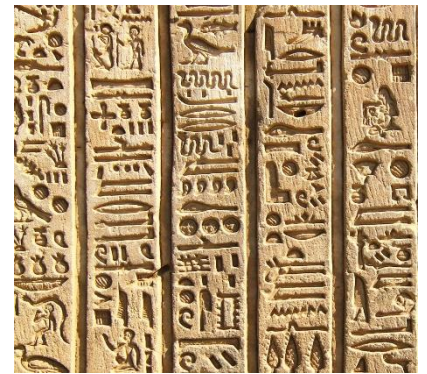
Zkus z hieroglyfických znaků zapsat svoje jméno do rámečku vpravo. Těmto rámečkům se říkalo *kartuše* a písmena se v nich obvykle psala svisle shora dolů.

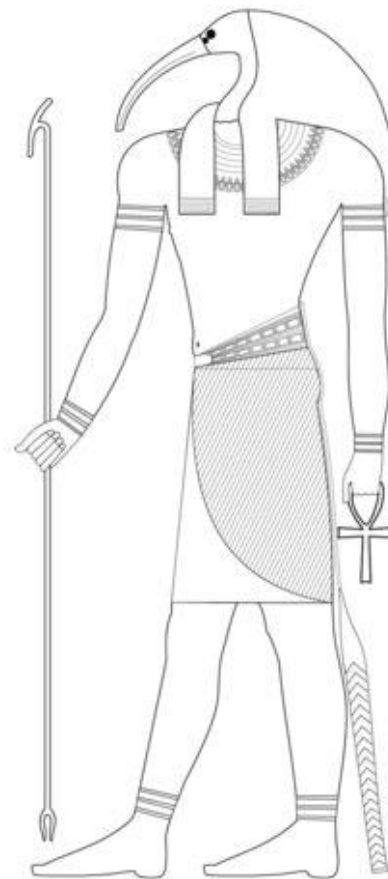
List 13

THOT

Starověcí Egypťané věřili, že jim hieroglyfické písmo předal bůh *Thot*, který byl uctíván jako egyptský bůh písennictví.

Vybarvěte si obrázek boha Thota podle návodu, nebo podle své fantazie.
Po pravé straně nakreslete stejné hieroglyfy, jaké jsou na barevném obrázku.

KLÍNOPIS

Klínové písmo vzniklo ve starověké Mezopotámii. Tam sídlil kmen Sumerů, který k zápisům používal *hliněné destičky*. Do nich se za vlhka vyrývaly znaky speciálně seříznutým stéblem rákosu. I v Mezopotámii se nejprve používalo obrázkové písmo, které se ale postupně zjednodušovalo, až vznikl systém čar v podobě tenkých klínků.

Podle tabulky napište klínovým písmem svoje jméno nebo ulici, ve které bydlíte.

					
A	B	C	D	E	
					
F	G	H	I	J	
					
K	L	M	N	O	
					
P	Q	R	S	T	U
					
V	W	X	Y	Z	

.....

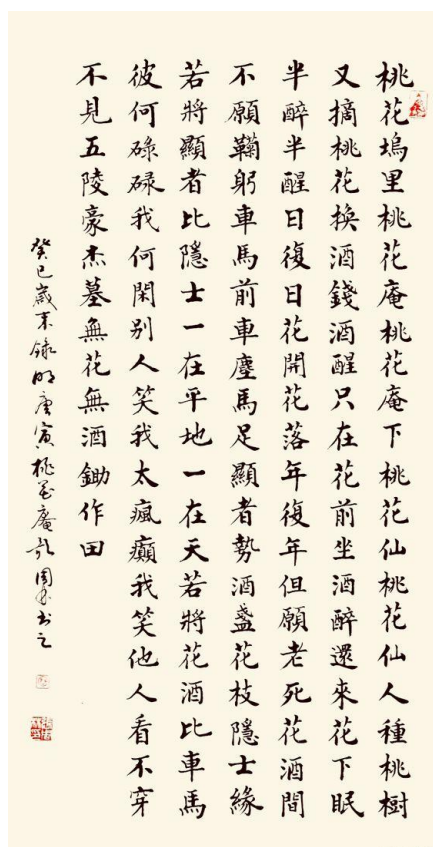
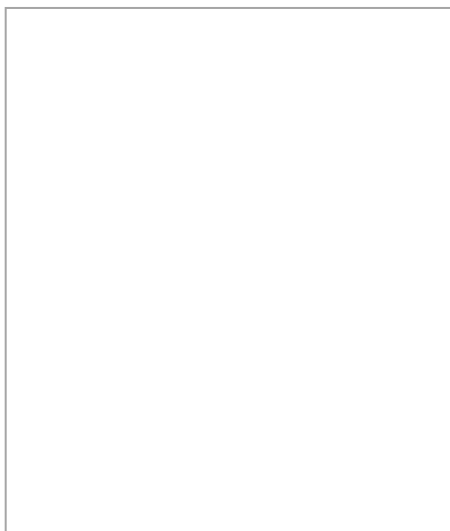

ČÍNSKÉ PÍSMO

Čínské písmo je velmi složité. Vzniklo asi 2000 let př. n. l. a postupně se v něm vytvořilo víc než 50 000 znaků! Pro běžnou potřebu však naštěstí stačí znát přibližně 3000 z nich. Znaky se malují štětcem a píše se ve sloupcích shora dolů. To se týká i současných tištěných knih.

龙

Zkus podle předlohy napsat čínský znak. Jeho význam je „drak“.

FÉNICKÉ PÍSMO

Fénické písmo vzniklo ve 13.–12. stol. př .n. l. Obsahovalo 22 znaků, které označovaly slabiky. Psaly se pouze souhlásky. Samohlásky se doplňovaly při čtení. Psalo se zprava doleva. Bylo to písmo velmi pokrokové a stalo se základem většiny současných abeced, včetně latinky, kterou píšeme dnes.

Zkuste si přečíst následující věty napsané (zleva doprava) bez samohlásek. Musíte si je sami při čtení doplnit, jako to dělali staří Feničané.

B1 jdn krl, ktr ml tř dcr. Jdnh dn s j zvl.

„Dcršk mj, řkñt, jk m mt rd?“ zptl s krl svch dcr.

Strš dv dcr jmnvl zlt šprk. Njmldš dcr všk prvl:

„J t' mm rd jk sl, ttnk!“

Napište text správně.

.....

.....

.....

.....

A teď napište tenhle text opačně – řádky začínají vpravo a píše se doleva.

.....

.....

.....

.....

Správná odpověď: Byl jeden král, který měl tři dcery. Jednoho dne si je zavolal. „Dcerušky moje, řekněte, jak mě máte rády?“ zptal se král svých dcer. Starší dvě dcery jmenovaly zlaté šperky. Nejmladší dcera však pravila: „Já tě mám ráda jako svůj, tatínku!“

LATINKA

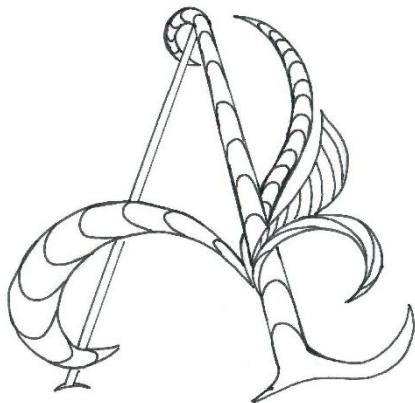
Latinka je písmo, které vzniklo ve starověkém Římě z písma Řeků a Etrusků, kteří ho přejali od Feničanů.

Postupně se vyvíjelo a má spousty podob.

První knihy psali kněží v kláštorech ručně a ručně je také přepisovali. Proto bylo knih málo a byly velmi drahé. Stránky starých rukopisů byly mnohdy nádherně zdobené. Těmto obrázkům říkáme *iluminace*.

Vybarvěte si ozdobně písmeno A. Pak k němu připište další slova věty, kterou by váš rukopis začínal. Písmeno *a* v prvním slově už znovu nepoužijte. Věta začíná zdobným písmenem.

.....

.....

.....

.....

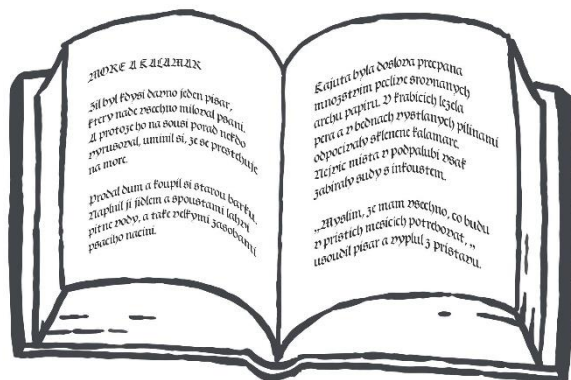
.....

.....

ŠVABACH

Švabachem se psalo, ale hlavně to bylo písmo, kterým se tiskly knihy.

Prohlédněte si písmo v tabulce a pak s ním dole na linku zkuste napsat své jméno, příjmení a datum a místo narození.

A B C D E F G

H I J K L M N

O P Q R S T U

V W X Y Z a b c

d e f g h i j k l m

n o p q r s t u v

w x y z 1 2 3 4

5 6 7 8 9 0 . ! ?

a b c d e f g h i j k l m

n o p q r s t u v w x y z

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 . ! ?

.....

.....

.....

UKRYTÉ NAKLADATELSTVÍ

Pamatujete si, jak se jmenuje nakladatelství, které pro vydalo knihu *To si piš!*? Pokud ano, bude pro vás snadné, najít jeho název. V následujícím textu se schoval do každé řádky.

Mája seděla na lavičce a rozhlížela se po krajině.

Projasněné nebe slibovalo krásný den.

Ale bratr Ondřej asi byl jiného názoru.

Modrá obloha pro něj aspoň dnes nic neznamenal a neklidně poposedl.

„Ještě chvíli počkej a sed', za chvíli vyrazíme na výlet,“ řekla Mája.

„Cítím hnůj a snad i nějaký kouř,“ ošil se Ondřej nespokojeně.

„Ondřeji, co se děje? Musíme si to vyjasnit,“ zamračila se Mája.

„Hned zavolej asistenční službu a hasiče,“ ukázal Ondřej na nedaleký kopec.

Stáj a salaš byly ohrožené požárem lesíka!

Hoří! Tak teď už je jasné, proč byl Ondřej neklidný.

Kniha *To si piš!* vznikla na popud nadačního fondu Gabrielis. Část výtěžku z prodeje propisek a také z knihy *To si piš!* věnuje těm, kteří to potřebují.

Heslem nadačního fondu je věta:

Psaní je paměť, která by se jinak...

(Dokončení najdete, když složíte písmena, která vám zbydou po vyluštění osmisměrky. Zaškrtavej slova podle seznamu dole.)

Č	T	S	U	O	K	N	I	A	X
A	U	Y	A	P	E	N	V	M	I
V	Š	Y	K	H	E	T	R	U	F
O	K	T	Í	Ž	U	R	K	G	O
Ň	L	P	Á	N	Ů	T	O	K	Š
Z	T	U	Ž	K	A	N	T	A	I
A	V	R	A	B	R	Í	P	A	P
R	A	K	Č	A	V	Í	Š	E	S
Ý	K	A	L	A	M	Á	Ř	T	I
V	L	A	R	C	E	T	Ě	T	Š
Z	I	P	R	O	P	I	S	K	A

Barva, fix, guma, inkoust, kalamář, kružítko, náplň, nůžky, papír, pen (angl.), piš, pero, pravítko, propiska, sešívačka, štětec, tuha, tuš, tužka, zip, zvýrazňovač.